

Considerații privind participarea preoților militari constănțeni la Primul Război Mondial

Prof. Daria Nicolae

Președintă a Asociației Culturale „Astra Dobrogeană”

La împlinirea unui secol de la intrarea României în Primul Război Mondial, pe parcursul anului 2016, se desfășoară, în două etape, Proiectul „Preoți militari dobrogeni în Primul Război Mondial”. Instituțiile participante sunt: Departamentul Cultural al Arhiepiscopiei, reprezentat de către protosinghelul Maxim Vlad și Ionuț Druce, directorul Editurii Arhiepiscopiei Tomisului, Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” - Filiala Constanța (reprezentat de către curator prof. dr. Costin Scurtu), Direcția de Cultură a Consiliului Județean Constanța (reprezentată de către Mihaela Burlacu, consilier superior și membră a Uniunii Scriitorilor din Romania), Asociația Culturală „Astra Dobrogeană” (reprezentată de președinta asociației, profesoara Daria Nicolae), Filiala Județeană Constanța a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” (reprezentată de către președintele filialei, colonelul în rezervă Remus Macovei).

În cadrul Proiectului au fost comemorați preoți căpitani dobrogeni pe fondul comemorării intrării României în Primul Război Mondial.

Preoții militari aveau de respectat, pe lângă misiunea spirituală specifică și un regulament militar, strict. Au fost stabilite *Instrucțiunile*, dar impresionante sunt și cele 10 cuvântări care au fost atașate de către Protopopul Preoților militari, Constantin Nazarie, menite să le servească drept model pentru încurajarea soldaților în diferite situații de război. Astfel, preoților militari le revenea rolul de a le întări moralul soldaților prin diverse cuvântări cu privire la: Ce înseamnă să fii soldat; Drapelul; De ce este necesară ascultarea de superiori; La ce folosește ostașului ajutorul lui Dumnezeu; Trezvia și militarul; Cuvântări la declararea de război; Cuvântări înainte de a începe lupta; Cuvântări la câștigarea unei victorii; Cuvântări de încurajare în caz de pierdere în luptă; Cuvântări la înmormântarea unui ostaș în vreme de război. Toate acestea aveau scopul de a le întări moralul, patriotismul și spiritul de jertfă pentru Țară.

Protoiereu Constantin Nazarie, șeful Serviciului Religios al Armatei, la 25 decembrie 1916, spunea că: „Preoții, în vremi așa grele, au dat dovezi de o abnegație, de un curaj, de un spirit de jertfă și de o activitate așa de înțeleaptă, spornică și folositoare, că și-au atras admirația și respectul tuturor militarilor, asigurându-și locul de cinste în rândurile lor”.

Preot căpitan Anastase Popescu în parohia Murfatlar, județul Constanța. S-a născut la 16 iunie 1885 în familia preotului Dumitru Popescu din localitatea tulceană Beștepe. În anul 1909 este hirotonit preot în parohia Murfatlar. În 1917, este mobilizat în Regimentul 12 Infanterie „Dimitrie Cantemir”, Divizia 6 Infanterie, pe postul de confesor militar cu grad de căpitan. A luptat pe fronturile de la Mărășești-Grozești, pentru care este decorat cu „Coroana României” cu spade în grad de ofițer. Pentru patriotismul său, un an mai târziu, a primit Ordinul „Steaua României” în grad de cavaler.

În vremea celui de Al Doilea Război Mondial este consilier referent la Episcopia Constanței și susține conferințe împotriva bolșevismului. Pentru „munca deosebită, curaj și abnegație pe frontul spiritual împotriva bolșevismului”, la 18 februarie 1942 a primit decorația „Bărbăție și Credință”.

După instalarea regimului comunist, părintele Anastase Dumitru este urmărit de Securitate. În 1951, împuternicitul de culte îi retrace recunoașterea de slujitor. În noaptea de 15 spre 16 august 1952 a fost arestat. A primit o detenție administrativă de 60 luni muncă silnică și a fost trimis la Penitenciarul Văcărești, apoi la Capu Midia. Probabil datorită vârstei înaintate, la 11 iulie 1953, părintele Anastase Popescu a fost eliberat.

Preotul căpitan Alexandru Moroianu în biserica „Sfântul Gheorghe” din comuna Mihai Kogălniceanu, județul Constanța. S-a născut pe 30 noiembrie 1876, în comuna Casimcea, jud. Tulcea, fiind hirotonit preot pe 15 aprilie 1907. Între 1916 și 1919 a participat în Primul Război Mondial și a fost avansat la gradul de preot căpitan. La biserica „Sfântul Gheorghe” din Mihail

Kogălniceanu a slujit între anii 1912 și 1927. Părintele Moroianu este ctitorul bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena I” din municipiul Constanța.

Preot căpitan Bănică Roșescu în parohia din Tuzla, județul Constanța. S-a născut în anul 1870, a absolvit seminarul gr. I și a fost hirotonit la 20 martie 1898 și ulterior numit preot la Tuzla. În vremea Primului Război Mondial, preotul Bănică Roșescu a fost trimis pe front confesor al Regimentului 34 Infanterie, unde a pansat răniți, i-a înmormântat creștinește pe cei care au murit pe câmpul de luptă, iar când a pus piciorul pe pământul Basarabiei a fost un apostol pentru românii de acolo. Preotul Bănică Roșescu de la Tuzla era un bun patriot, în vremea luptelor a stat la postul de prim ajutor, dând ultima îngrijire creștinească celor morți, îmbărbătând pe cei răniți. De la 1 aprilie 1917 până la 7 iunie 1917, trupa fiind în refacere, în acest timp am ținut conferințe și mici servicii religioase de trei ori pe săptămână pe batalioane, conform programului stabilit. Subiectele au fost alese de subscrisul ca: îngrijirea și curățenia corpului, viața ostășească, datoriile către superiori, disciplină, ținuta și atențiunea, ce au făcut strămoșii noștri și ce suntem datori să facem noi pentru patrie și neam, bazați pe iubirea de patrie și pe credință în Dumnezeu. În zilele de duminică și sărbători, am săvârșit serviciul divin, după împrejurări, vorbind ostașilor despre viețile sfinților, dând exemple din viața lor ostășească.

Pe pământul Basarabiei, la 7 mai 1919, a luat parte la înfăptuirea unei părți din visul dorit de străbunii noștri. Avea să scrie: „În ziua de 9 mai, când toți basarabenii au obiceiul de a serba pe Sfântul Nicolae de primăvară, am luat parte la serviciul divin în biserica din satul lablona; după serviciul divin, am oficiat în fața trupei și a sătenilor un Tedeum, după care prin o cuvântare am amintit tot trecutul și legăturile noastre de neam și modul de purtare ce trebuie să avem unii către alții ca frați de sânge. După masă, domnii ofițeri și trupa au luat parte la petrecerile sătenilor”. Pentru meritele sale, preotul a fost decorat cu „Coroana României”, „Virtutea Militară”, „Crucea Comemorativă”, „Răsplata Muncii pentru învățământ” cls. I, „Victoria” și cea de 25 de ani a Regelui Carol I.

Părintele căpitan Ioan Roșculeț la biserica „Sfântul Mucenic Gheorghe” din Constanța. S-a născut la 25 septembrie 1879, în satul Șapte Sate, de lângă Brașov a fost hirotonit preot pe seama bisericii din Mangalia, la 18 iunie 1907. În Primul Război Mondial a fost repartizat la Spitalul 9 Evacuare din Fetești, fiind avansat, în ziua de 1 ianuarie 1918, la gradul de căpitan asimilat. De-a lungul vremii a primit mai multe decorații: „Crucea Comemorativă a războiului 1916 -1918”, „Răsplata muncii pentru Biserică” cls. I, Ordinul „Steaua României” în grad de cavaler, Ordinul „Coroana României” în grad de ofițer, insigna „Cultul Eroilor”, pentru ca în anul 1910 să fie hirotesit iconom-stavrofor. A slujit la parohiile: „Sfântul Gheorghe” din Mangalia (1907–1920), „Sfinții Împărați” din Constanța (1920–1927) și „Sfântul Gheorghe” din Constanța (1927–1958). Preotul Ioan Roșculeț este și ctitorul bisericii „Sfântul Gheorghe” din Mangalia, unde a pus piatra de temelie în ziua de 14 septembrie 1914. Părintele Ioan Roșculeț murit în 1958, fiind înmormântat în Cimitirul Central Constanța.

Preotul căpitan Ioan Georgescu în biserica „Sfântul Gheorghe” din comuna Oltina, județul Constanța. S-a născut la 4 martie 1887 și a fost hirotonit preot la parohia din Oltina, la 15 noiembrie 1911. În timpul Primului Război Mondial s-a remarcat prin curajul său, a fost alături de soldații din Regimentul 15 Evacuare în timpul luptelor din 1916. Pentru merite deosebite a fost decorat cu Ordinul „Coroana României”, medaliile „Crucea de Război” și „Răsplata muncii pentru învățământ”, cls. a II-a.

Preotul căpitan Constantin Sădeanu în biserica „Adormirea Maicii Domnului II” din municipiul Constanța. A fost prizonier în Primul Război Mondial, în lăgarele din Bulgaria. Din mărturiile preotului militar Constantin Sădeanu, amintim: „La câteva zile după sosirea noastră la Sliven, au fost aduși în lagărul de acolo aproape 8000 de prizonieri de la Turtucaia. În ziua când a sosit acest convoi, s-a pornit o ploaie torențială, însoțită de un vânt rece și puternic, care a ținut trei zile neîntrerupt, care a găsit pe ai noștri fără adăpost, i-a udat până la piele, iar în timpul acesta nu li s-a dat nici de mâncare. Din această cauză, s-au găsit morți de frig și foame cincisprezece inși, mureau zilnic 3-5 inși și atunci s-a înmuiat dizenteria între prizonierii români. Atunci am cerut voie de la comandantul lagărului să officiez serviciul înmormântării la toți românii decedați și cât am fost ținută acolo, timp de o luna și jumătate, am făcut serviciul înmormântării la aproape 50 de decedați”.

A fost deportat de comuniști în județul Prahova. Acolo avea să moară. La acțiunea de comemorare a fost prezent Mihail Sădeanu, nepotul preotului Constantin Sădeanu.

Conferința „Preotul Dimitrie Chirescu și compozitorul Ioan D. Chirescu, valori ale spiritualității și culturii dobrogene” în biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Cernavodă. Preotul Chirescu s-a născut în anul 1842, la Rasova, iar în anul 1872 a fost numit preot la Cernavodă. Membru al „Societății de cultură și limbă”, preotul Chirescu a înființat școli în localitățile: Aliman, Cochirleni, Seimeni, Topalu, Dunăreni, Vlahi, Urluia, iar la Cernavodă a zidit din temelii sediul pentru școală. A murit la 13 decembrie 1890. Fiul său, Ioan D. Chirescu s-a născut în data de 5 ianuarie 1889. Ioan D. Chirescu pleacă pe front în 1916. Într-un sat din Moldova, în fața Muncelului, după bătălia de la Mărășești, compune una din cele mai populare creații ale sale, „Mama”, pe versurile învățătorului Gh. Roiban, tipărite într-o foaie pentru front sub titlul „În repaus”. Tată și fiu, preotul Dimitrie Chirescu și compozitorul Ioan D. Chirescu, și-au pus amprenta asupra istoriei și culturii orașului Cernavodă. Este autorul a peste patru sute de piese corale, multe dintre ele având ca sursă de inspirație folclorul muzical românesc. Compozitor, profesor universitar și dirijor, Ioan D. Chirescu a murit pe 25 martie 1980.

Preotul Nicolae Coadă, în biserica din Rasova, județul Constanța. Născut în anul 1888, preotul Nicolae Coadă a slujit la parohiile Pantelimonul de Jos, Rasova, Hârsova și la biserica „Sfântul Nicolae” din Cartierul Coiciu, din orașul Constanța. Odată cu începerea Primului Război Mondial, a fost mobilizat ca preot locotenent la Spitalul de Boli Contagioase Nr. 5 și la Spitalul Mobil Nr. 9 din Constanța. În ziua de 1 ianuarie 1918 a fost avansat la gradul de preot-căpitan.

Conferința cu tema „Moralitate și patriotism” la Academia Navală „Mircea cel Bătrân”. Printre altele s-a amintit că în 1942, orașul Tulcea, după orașul Constanța, în vara anului 1941, a fost bombardat de marina rusească. Un obuz a căzut la 4 metri de biserica Sf. Gheorghe, provocând stricăciuni majore. Pe front, când inamicul din față te poate ucide în orice moment, te apropii de Dumnezeu. Te rogi în orice moment, deoarece este singura speranță de a scăpa cu viață. În revista „Biserica Ortodoxă Română” din 1916 era publicată o rugăciune de război. Conform datelor statistice, încă provizorii, în Germania sunt înhumați aproximativ 1800 de militari români, majoritatea morți în prizonierat, în Primul Război Mondial, în orașe precum Ulm, Worms, Zwickau, Mannheim, Haltingen sau Ingolstadt. Mormintele acestor eroi sunt bine îngrijite de autoritățile locale germane.

Preotul Belizarie Popescu, slujitor la parohia Engimahale (astăzi Mereni), județul Constanța. La 9 iunie 2016, în parohia Mereni, județul Constanța, a avut loc comemorarea preotului cpt. Belizarie Popescu la 100 de ani de la moartea sa pe câmpul de luptă de la Turtucaia, în Primul Război Mondial. Pentru a marca acest moment, autoritățile locale din Mereni au dezvelit o placă de marmură închinată preotului erou Belizarie Popescu (1871-1916). A fost printre primii slujitori ai altarelor, dacă nu cel dintâi, care a plătit pretul jertfei pentru neam și țară”, scria pr. Eugen Dragoi, în „Telegraful român” din anul 1988, cea mai longevivă publicație din România, înființată la Sibiu, în 1853, de mitropolitul Andrei Șaguna.

Eroul sublocotenent Areta Teodorescu din Parohia Grivița, jud. Ialomița. Areta Teodorescu a murit în Primul Război Mondial, în timpul luptelor din Dobrogea, în toamna anului 1916. Evenimentul a fost organizat de Arhiepiscopia Tomisului, Departamentul Cultural-Educațional, în colaborare cu Episcopia Sloboziei și Călărașilor, Asociația Culturală „Astra Dobrogeană”, Filiala Constanța a Muzeului Militar Național, A.S.C.O.R – Filiala Constanța și Filiala Județeană Constanța a Asociației Naționale Cutul Eroilor „Regina Maria”, în cadrul proiectului „Preoți militari dobrogeni în Primul Război Mondial.

Preotul Ioan Grigorescu la Catedrala Arhiepiscopală din Constanța. Slujitor al acestei biserici între anii 1904 și 1920, preotul Grigorescu a fost protopop al județelor Tulcea și Constanța. În timpul luptelor a participat activ pe front, în calitate de confesor la Brigăzii 9 Artilerie, fiind rănit grav

de o bombă, la Flămânda. A murit în anul 1949 și este înmormântat în Cimitirul Central din Constanța.

Comemorarea preoților militari din fostul Cadrilater: preotul Carol Voinea (Silistra), preotul Ioan Popescu (Bazargic), preotul Ioan Bădașcă (Silistra) și preotul Nicolae Ilie (Turtucaia) la Mănăstirea Dervent, jud. Constanța. La invitația Arhiepiscopiei Tomisului, istorici dobrogeni și alți oameni de cultură ai spațiului pontic s-au întrunit, la 23 iulie 2016, la Mănăstirea Dervent, în cadrul simpozionului: „Dobrogea în Primul Război Mondial”. Evenimentul a marcat împlinirea a o sută de ani de la intrarea României în Marele Război. Simpozionul „Dobrogea în timpul Primului Război Mondial”, care, după cum a menționat unul dintre moderatorii săi, Ionuț Druche, este inclus în cadrul proiectului „Preoți militari dobrogeni în Primul Război Mondial”, inițiat și susținut, în 2016, de Arhiepiscopia Tomisului, în contextul împlinirii a 100 de ani de la intrarea României în marea conflagrație mondială. Evenimentul s-a deschis cu o slujbă de pomenire a preoților militari trecuți la Domnul, săvârșită în biserica mănăstirii, unde la final s-a cântat emoționantul „Imn al eroilor”. Prof. univ. dr. Valentin Ciorbea avea să spună că: „Mănăstirea de la Dervent se înscrie într-un fenomen, acela că mănăstirile noastre devin centre de știință și de cercetare”. De asemenea, s-a amintit și de faptul că în acest an se împlinesc 20 de ani de la înființarea Serviciului Religios al Armatei”.

Comemorarea Mareșalului Constantin Prezan la Dumești, jud. Vaslui. La împlinirea a 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial, dar și la 73 de ani de la moartea mareșalului Constantin Prezan, au avut loc mai multe manifestări cultural-religioase, un simpozion cu tema „România în Primul Război Mondial” sâmbăta, 27 august 2016, la Manastirea Rafaila, jud. Vaslui, dar și slujbe de comemorare a eroilor din Primul Război Mondial, la monumentul dedicat lor din orașul Negrești, cât și la statuia, casa memorială și mormântul mareșalului Constantin Prezan, șef al Marelui Cartier General al Armatei între anii 1917-1919, din com. Dumești și satul Schinetea, jud. Vaslui.

Comemorarea eroilor Diviziei 1 Sârbă de Voluntari care au luptat în Dobrogea în 1916, la Medgidia. La invitația Filialei Constanța a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, Liga de prietenie româno-sârbă, Filiala Constanța a Mzueului Militar Național „Regele Ferdinand I” organizatorii evenimentului. S-a oficiat o slujba de pomenire la Medgidia, la Monumentul închinat Diviziei 1 Sârbă de Voluntari, care a luptat în Dobrogea, alături de trupele române, între 25 august și 12 octombrie 1916, urmată de o slujbă săvârșită de către monseniorul Iacob Ieronim, parohul bisericii Sf. Anton din Constanța. La eveniment au participat alături de prefectul Județului Constanța, reprezentanți de la ambasadele și parlamentele Cehiei și Serbiei, asociații de tradiție militară din Serbia și Cehia, membri ai Asociației Culturale „Astra Dobrogeană”, dar și reprezentanți ai Primăriei Medgidia.

Comemorarea eroilor la Cimitirul de Onoare de la Șumenți, Bulgaria (Turtucaia). Slujbă de pomenire pentru soldații căzuți în luptele de la Turtucaia; Memorialului de la Tutrakan, care cuprinde monumentul de pe platoul principal, o capelă și Cimitirul de Onoare Șumenți (fost Daidâr), a fost construit în anul 1926 de românii din Cultul Eroilor (Societatea „Mormintele eroilor căzuți în război”). Aici sunt înmormântați soldații pieriți în cea mai crâncenă bătălie dată vreodată în Cadrilater. În centrul cimitirului, un monument comemorativ a păstrat inscripțiile inițiale în limba bulgară, română, germană și turcă: „Onoare și admirație celor care au știut să moară vitejește pentru țara lor. Două movile adăpostesc cele două gropi comune, iar din noianul de cruci albe ale mormintelor individuale una singură poartă numele unui român: polcovnicul (locotenent-colonel) Ilie Georgescu. La căpătâiul lui se adună românii veniți la comemorare: reprezentanți ai Cultului Eroilor, ai Muzeului Militar Constanța, ai ligilor militarilor, reprezentanți ai primăriilor Giurgiu și Chirnovgi - Călărași, ai Asociației Culturale „Astra Dobrogeană”, preoți și călugări.

Simpozionul: „Jertfa preoților dobrogeni în Războiul pentru Întregire”, pentru comemorarea preoților militari la Măcin, jud. Tulcea. Evenimentul organizat de Episcopia Tulcii a avut loc în Sala de ședințe a Primăriei orașului Măcin, jud. Tulcea, la 11 octombrie 2016, după următorul program: Slujbă de pomenire la Monumentul Eroilor din orașul Măcin, jud. Tulcea; Cuvânt de binecuvântare a Preasfințitului Visarion, Episcopul Tulcii; dr. Costin Scurtu, directorul Muzeului Militar Național – Filiala Constanța, Considerații generale privind participarea României în Primul Război Mondial; prof. Niculae Rădulescu, Tulcea - Momente ale istoriei Dobrogei de Nord în vremea Războiului pentru Întregire 1916-1919, prof. Sorin Mureșanu, Măcin, Orașul Măcin în perioada anilor 1916–1918. Aspecte sociale și religioase; Arhim. Maxim Vlad, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sf. Ap. Andrei” din Constanța; Organizarea Serviciului Religios Militar Român în Primul Război Mondial;

pr. Nicolae Catană, parohia Alba, jud. Tulcea, Preoți tulceni slujitori ai Bisericii, Armatei și Țării în Primul Război Mondial; dr. Nicolae Georgescu, Tulcea, Persecuțiile preoților din județul Tulcea de către armata bulgară; Ionuț Druche, director al Editurii Arhiepiscopiei Tomisului, Preoți militari constănțeni în Primul Război Mondial; prof. Daria Nicolae, președinte Asociația Culturală „Astra Dobrogeană”, Organizarea serviciului religios în armata română după Primul Război Mondial.

În loc de încheiere amintim cuvântul Părintelui Protopop al preoților, după îndeplinirea datoriei față de Țară, în Campania din 1916-1918: „Armata, este o adunare de forțe individuale, ținute strâns unite printr-o disciplină de fier. Disciplina și autoritatea sunt condiții sine qua non ale oricărei societăți în general și ale oricărei armate în special. Disciplina și autoritatea trebuie să fie însă, numai mijloace pentru atingerea scopului, nici de cum instrumente de opresare, de reducere a individualității, de înăbușire a calităților sufletești. Va trebui, dar, să transformăm cazarma în școală, într-o școală model. Care să fie o pepiniera de ordine și disciplină, dar și de educare morală și de luminare intelectuală, astfel, soldatul să se întoarcă la cămin, îmbunătățit sub toate spectele”.

Proiectul „Preoți militari dobrogeni în Primul Război Mondial” se va încheia cu un simpozion național despre serviciul religios în Armata Română și participarea preoților în Primul Război Mondial și la realizarea Marii Uniri.